

Міністерство освіти і науки України
Інститут мистецтвознавства, фольклористики
та етнології ім. М.Т.Рильського НАН України
Uniwersytet Rzeszowski
Wydział Muzyki
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут мистецтв

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 4

Рівне – 2018

Редакційна колегія:

- Сверлюк Я.В.**, доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту мистецтв РДГУ;
Олексюк О.М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики музичного мистецтва Інституту мистецтв Київського університету ім. Бориса Грінченка;
Павелків Р.В., доктор психологічних наук, професор, заслужений працівник освіти України, академік АН ВШ України, перший проректор Рівненського державного гуманітарного університету;
Пелех Ю.В., доктор педагогічних наук, професор, проректор з **науково-педагогічної та навчально-методичної роботи**;
Вербець В.В., доктор педагогічних наук, професор, директор Інституту соціології Рівненського державного гуманітарного університету;
Mirosław Dymon Dr. hab., prof. Uniwersytet Rzeszowski wydział muzyki;
Лісова С.В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії та методики професійної освіти Рівненського державного гуманітарного університету;
Малафік І.В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної і соціальної педагогіки та управління освітою Рівненського державного гуманітарного університету;
Дем'янчук О.Н., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання мистецьких дисциплін Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка;
Потапчук Т.М., доктор педагогічних наук, професор, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету;
Шевчук С.І., кандидат філологічних наук, доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва;
Цюлюпа С.Д., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри духових та ударних інструментів Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Крижановська Т.І., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Сверлюк Л.І., кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра пісенно-хорової практики та постановки голосу Рівненського державного гуманітарного університету;
Буцяк В.І., кандидат педагогічних наук, доцент, кафедра гри на музичних інструментах Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Прокопович Т.Ю., кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Радковська Л.М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, теорії музики та методики музичного виховання Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного університету;
Филипчук М.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри естрадної музики Рівненського державного гуманітарного університету.

*Рекомендовано вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол № 2 від 22.02.2018 р.)*

Мистецька освіта та розвиток творчої особистості : зб. наук. пр. / Ін-т мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, Uniwersytet Rzeszowski wydział Muzyki, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т, Ін-т мистецтв. – Рівне : Волин. береги, 2018. – Вип. 4. – 396 с.

ISBN 978-966-416-550-8

Збірник наукових праць присвячений актуальним питанням професійної підготовки фахівців мистецького напрямку. Висвітлюються сучасні методологічні підходи розвитку творчої особистості студентів, охарактеризовано особливості музично-педагогічної діяльності.

Для викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, науковців й працівників в галузі музичної педагогіки та мистецтвознавства.

УДК 7.071.5

ЗМІСТ

РОЗДІЛ I.

Теорія і методологія мистецької освіти

<i>Бурчак І.С.</i> Діагностика сформованості ціннісних орієнтацій майбутніх керівників дитячим ансамблем спортивно-бального танцю.....	6
<i>Іванова Л.І., Іванова Т.В.</i> Особливості початкового етапу фортепіанної підготовки учнів музичних шкіл.....	13
<i>Сверлюк Л.І., Куніцька І.В.</i> Теоретичні основи формування гуманних взаємин у дитячому хоровому колективі.....	19
<i>Лужна Л.М., Радковська Л.М.</i> Робота над поліфонічними творами з учнями-піаністами ДМШ (на прикладі "Нотного зошити А. М. Бах").....	26
<i>Матвійчук А.В.</i> Роль естрадного вокального ансамблю у формуванні професійних навичок майбутніх вчителів музичного мистецтва.....	32
<i>Наулік Н.В.</i> Розвиток навчального інтересу учнів-початківців в класі фортепіано.....	38
<i>Никон О.К., Остапчук М.М.</i> Формування мотивації вдосконалення виконавських навичок у самостійній роботі студентів.....	45
<i>Павлішин Н.В.</i> Музичний розвиток підлітків в умовах інтеграції мистецтв.....	53
<i>Пальоха О.А.</i> Роль задатків і здібностей у професійній музичній діяльності.....	60
<i>Піддубник В.Г., Якимчук С.Н.</i> Проблеми концертного хвилювання співаків творчого колективу.....	68
<i>Прокопович Т.Ю.</i> Педагогіка музична і музейна: сучасні тенденції взаємодії.....	74
<i>Сверлюк Я.В.</i> Методологічні підходи професійної підготовки диригента оркестрового колективу.....	80
<i>Симончук Т.Д.</i> Роль естрадної пісні у формуванні вокальної культури підлітків.....	89
<i>Радковська Л.М., Цибульська С.Ю.</i> Використання новітніх технологій на уроках музичного мистецтва в ЗОШ.....	95
<i>Тетєнєва Н.О.</i> Форми та методи розвитку музичних здібностей на уроках сольфеджіо в ДМШ.....	101
<i>Турчин Г.П.</i> Художні завдання диригента оркестру в роботі над музично-виразовими засобами.....	107
<i>Ужинський М.Ю., Капітанець Л.М.</i> Студія електронної музики як творча майстерня музиканта-інструменталіста.....	117
<i>Фарина Н.П.</i> Концертно-виконавська діяльність студентів-вокалістів: педагогічний аспект.....	124
<i>Федачко І.Б.</i> Еволюція педагогічних поглядів на процес роботи над музичним твором.....	131
<i>Хуан Ханьцзе.</i> Педагогічні умови формування готовності майбутнього вчителя музики до сценічного партнерства.....	138
<i>Цюлюпа С.Д., Цюлюпа Н.Л.</i> Педагогічні принципи викладання фахових дисциплін зі спеціальності "Музичне мистецтво".....	144

РОЗДІЛ II.

Сучасні виміри мистецтвознавства

<i>Miroslaw Dymon. Kształtowanie zainteresowań i umiejętności muzycznych dzieci i młodzieży w środowisku szkolnym</i>	151
<i>Блищук Н.В. Творча майстерність піаніста-концертмейстера дитячого хору</i>	164
<i>Буцяк В.І., Турко Н.С. Культурологічні засади появи та функціонування музичних інструментів</i>	170
<i>Власюк О.П. Спадщина українського мистецтва в історичній ретроспективі</i>	178
<i>Трачук Л.Д., Гаврилюк С.В. Тульчинське училище культури в мистецькому житті Поділля</i>	189
<i>Галаган В. Технологічні основи колективного виконавства</i>	195
<i>Дзвінка Р.І. Творчий доробок Михайла Тимофіїва в контексті еволюції сопілкового виконавства</i>	204
<i>Димченко С.С. Проблеми становлення та розвитку диригентського мистецтва: здобутки і перспективи</i>	210
<i>Krous O.P., Pryt K.O. Folklor of Volyn Polissya as an important factor of formation of national self-identity of future music teachers</i>	220
<i>Крусь О.П. Регіональний музичний фольклор – інтегральна частка духовної скарбниці нації</i>	226
<i>Островська Г.Б. Творчий портрет Лідії Сергіївни Костянець</i>	232
<i>Петричук О.В. Історико-культурні передумови формування специфікацій стилю в музиці</i>	241
<i>Симончук І.А. Даюк Ж.Ю. Артистично-театральні аспекти виконавського мистецтва у творчості провідних українських баяністів</i>	248
<i>Сташук О.А. Творчо-педагогічний феномен Олександра Панасовича Довгалока</i>	254
<i>Столярчук Б.Й. Збирач народних пісень Рівненщини Петро Степанюк</i>	262
<i>Ускова А. Обряд випікання весільного короваю у селі Колом'є Славутського району Хмельницької області</i>	266
<i>Филичук М.С. Бас-гітара в культурно-мистецькому просторі: генеза, розвиток, сучасний стан</i>	275
<i>Франчук Д. Історія та народнопісенна творчість села Самчики (Старокостянтинівського району Хмельницької області)</i>	283
<i>Цапун Р.В. Українська традиція святкування масниці та відтворення обрядодій в студентському середовищі</i>	293
<i>Черніско В.А. Творчий доробок Євгенії Родзь через призму історії та спадкоємності</i>	299
<i>Шереток Р.М. Мистецьке наповнення інтер'єру культових споруд ордену кармелітів на Волині (за матеріалами праць Т. Стецького і Я. Гіжицького)</i>	306
<i>Шихова Г.І. Зародження та розвиток української музичної освіти у XVI-XIX ст.</i>	314
<i>Радковська Л.М., Яцук І.І. Сучасна бандура: новий статус академічного і професійного інструменту</i>	320

РОЗДІЛ III.

Методика музичного навчання і виховання

<i>Кардаш (Гергелюк) В.В.</i> Розвиток емоційної сфери дітей з особливими потребами засобами музичного мистецтва	325
<i>Грабik Н.В.</i> Методи творчого самовираження учнів у вокально-хоровій роботі загальноосвітніх навчальних закладів	329
<i>Гумінська О.О.</i> Науково-методичні засади самовираження учнів у музичній діяльності	334
<i>Гурин А.В.</i> Інструментальне музикування на уроках музичного мистецтва в загальноосвітньому навчальному закладі	338
<i>Карманюк Ю.В., Григорчук І.С.</i> Музичний фольклор в системі засобів музичного виховання молодших школярів	345
<i>Клець Т.</i> Розвиток техніки диригування у студентів музично-педагогічних спеціальностей	350
<i>Крет М.В.</i> Музика та її морально-виховні функції у процесі становлення особистості	357
<i>Лукащук О.І.</i> Роль мистецтва у професійному становленні майбутнього вчителя музики	362
<i>Крижановська Т.І., Оксенчук Д.Ю.</i> Розвиток виконавської культури учня-баяніста за методикою Петра Серотюка	370
<i>Пастушенко Л.А.</i> Принципи і підходи виховання естетичних смаків майбутніх учителів музичного мистецтва	379
<i>Пастушенко А.С., Гарбуз Т.В.</i> Вища школа в системі національно-патріотичного виховання молоді на кращих зразках народної пісенної творчості	386
Про авторів	393

3. "Зоря", №38 від 3.06.1975 р.
  4. Експонують юні художники/"Червоний прапор", №36 від 2.07.1982 р.
  5. Світ очима дітей // "Зоря", №36 від 12.10.1976 р.
  6. Цимбалюк Є.П. Млинівщина на межі тисячоліть: Фрагменти літопису від давнини до сьогодення. – Луцьк, Волинська обласна друкарня, 2001. – 208 с.
  7. "Червоний прапор", №42 від 28.09.1973 р.
-

УДК 398 – 051 = 161. 2 (092)

Столярчук Б.Й.

ЗБИРАЧ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ РІВНЕНЩИНИ ПЕТРО СТЕПАНЮК

Анотація. У статті розглядається роль народної пісні у дослідженні і виконанні відомого на Поліссі фольклориста і композитора Петра Наумовича Степанюка, який зробив значний внесок у її популяризацію і збереження в репертуарі аматорських колективів нашого краю.

Ключові слова: пісня, село, культура, Полісся, культурне надбання.

Анотация. В статье рассматривается роль народной песни в исследовании и исполнении известного на Полесье фольклориста и композитора Петра Наумовича Степанюка, который внес значительный вклад в ее популяризацию и сохранение в репертуаре любительских коллективов нашего края.

Ключевые слова: песня, село, культура, Полесье, культурное достояние.

Annotation. The article is dedicated to the role of the folk song in the research and performance by a well-known in Polissia folk artist and composer Petro Naumovych Stepaniuk who has made a great contribution to popularisation and preservation of the folk song in repertoires of amateur singing groups of our region.

Keywords: song, village, culture, Polissia, cultural heritage.

Постановка проблеми. Висвітлити роль і значення відомого фольклориста і виконавця народної традиції Дубровиччини, митця, який залишив для нас у спадок маловідомі пісні.

Мета статті – збереження традицій народного виконавства на сучасному етапі, що є важливою складовою музичної культури нашого народу і постійно привертає увагу до себе фольклористів, композиторів, етнографів.

Виклад основного матеріалу. Пісня для Петра Степанюка стала його щасливою долею. Без неї він не міг уявити свого життя, вона гойдала його у своїх долонях, виколисувала ніжністю і неповторністю. Вперше Петро Степанюк почув народні пісні від своєї мами Юхими у с. Луко Володимирецького району, де митець народився 10 серпня 1927 року. Звідси вона і повела його у широкий світ народного мистецтва, з яким

пов'язав усе своє життя. Тут почув гру народних музик і мелодії сільських співаків, які "шліфували" свою майстерність на весіллях:

Світи, місяцю з раю
До нашого короваю,
Щоб було виднесенько
Краяти дрібнесенько.
По маленькій крошині,
Щоб було всій родині.

До початку Другої світової війни Петро Наумович разом із своїми братами Левком і Яковом працювали на заготівлі деревини. Зробили грошей. За порадою матері на зароблені гроші купили скрипку і бубон, щоб якось веселіше було в селі. Крадькома від братів він брав скрипку в руки і почав відтворювати відомі пісні. Але під час воєнної окупації скрипка не збереглася.

Під час служби в армії, яка проходила на Далекому Сході, 9 серпня 1945 року піхотинець Петро Степанюк у складі 17-ї армії перейшов монголо-китайський кордон. Подолавши вузький прохід вздовж гори Хінган, вперше вступив у бій. Згодом – Хайлар – місто-дзот. Після здобуття цього міста, його відізнали в Харбін, де й служив при військовій комендатурі. Доводилося бувати в сутичках з хунхузами – чанкайшистськими бандитами, – обороняючи продовольство, одяг для діючої армії, захищаючи новостворені китайські державні установи. В армії Петро Степанюк освоїв гармошку, баян, у вільні хвилини награвав відомі мелодії і польські пісні.

Після повернення з армії завідує клубом в одному із сіл Володимирецького району, відбудовував зруйноване господарство, залучав односельців до активного життя. Ішов до кожного з відкритим серцем, щирим і добрим словом, з рідною піснею в душі.

Через півроку Петро Степанюк був направлений у Львів на республіканські курси підготовки керівників художньої самодіяльності. І знову у рідній стихії: працює у Висоцьку, організовує духовий та вокальний гуртки, агітаційно-художні бригади, які були популярними на той час. Працював завідувачем Дубровицьким районним відділом культури. Державні і громадські справи не відволікали його від любимої народної пісні, Петро Наумович став досить популярним музикантом у Дубровиці. Хто б не звернувся до нього за порадою – не відмовить, бо піснею наповнена його душа – це його сенс життя. З проханням про надання музичної підготовки хор-ланці, яка була організована вже давно, звернулася одного разу Ольга Чернявська з клубу села Кураш. На той час такі колективи як хор-ланки були популярні у багатьох селах Полісся. У шанувальників і любителів народної пісні було велике бажання співати у

вільний від роботи час. Тут співали всі, від малого й до старого, співали якось по-своєму, по-кураськи – задушевно, святково, піднесено, лірично і гарно – і на душі стає хороше-хороше. Радість колективної праці і колективної пісні:

Ой у Галі під вікном
Кучерява вишня
Прийшов Йванко під вікно,
Щоби Галя вийшла...

Слава про кураських співочих дівчат рознеслася по всьому селу, дійшла і до голови колгоспу і завідувачки сільським клубом, які запропонували зібратися хор-ланкою в клубі. Дали згоду. Перші виступи перед односельцями та в районі дали бажані успіхи, привернули увагу слухачів. Петро Наумович зауважив при зустрічі з жінками-виконавицями, що колектив з такими потужними голосами повинен співати не тільки на районній, а й на обласній та на республіканській сценах, але це вимагає наполегливої праці. Не всі хористи витримували репетиції, концерти, відрядження, адже це треба було поєднувати з важкою працею в ланці і домашніми турботами. Колектив мужнів, зростав кількісно і якісно. Часті виступи на сцені додавали сили, окрилювали, допомагали долати перешкоди. Люди старшого покоління, ветерани хор-ланки, зокрема О. С. Верес, М. М. Вишняк, Я. С. Романів, Р. П. Пінчук, Г. І. Колдун з молодечим запалом і любов'ю до народної пісні, завжди з посмішкою на вустах співали, готуючись до нових виступів. Їх пісня об'єднала і роботою, і сім'ями.

З роками до кураських аматорських митців прийшло і визнання, виступи на Всеукраїнській сцені, телебаченні. Поновлювався репертуар народними піснями, які побутували в їхньому краї. В них вони вкладали свою душу, природжений поліський талант та самобутні обрядові звичаї.

Популярними стали пісні: "Ой за гаєм, гаєм", "Понад моїм садом", "Копав, копав криниченьку", "Льонарська ланка", "Росяні світанки", які говорять самі за себе:

Росяні світанки в полі зустрічаєм,
Піснею дзвінкою будимо село.
Ланкою своєю льон ми вибираєм,
Щоб життя щасливим, радісним було.

Петро Наумович завжди шукав самобутні пісні, з баяном за плечима долав сотні кілометрів у літню спеку або снігову заметіль, на мопеді чи попутній машині, а більше – пішки. Він ішов від села до села назустріч пісні, давав їй друге життя. Немає такого села у Володимирецькому, Дубровицькому, Зарічненському районах, де не ступали б його натруджені ноги. Понад сотні цікавих зразків записував і розшифровував, на кращі з них робив обробки, які набували нового звучання – це веснянки, весільні,

жнивні пісні, які поповнювали репертуар місцевих колективів. Співпрацював з обласним центром народної творчості, з його працівниками він спеціально записав варіант поліської пісні про лучину. Оркестровку до неї здійснив свого часу кандидат мистецтвознавства, доцент Рівненського інституту культури Михайло Лисенко-Дністровський. Ця пісня була візиткою в передачі обласного радіомовлення "Народні таланти Рівненщини".

Хор-ланка із села Кураш у 1967 році заспівала на повний голос під час проведення Всеукраїнського фестивалю і стала його переможцем, виступила на заключному турі в столиці України і здобула звання "Народний хор-ланка". Успіх цього колективу дав поштовх Петрові Наумовичу активізувати творчий процес хорових колективів і хорів-ланок в селах Селець, Лютинськ, Мочулище, Крупове, Лісове та багатьох інших, але співаки колективу с. Кураш стали йому рідними.

Петро Степанюк, крім любові до народної пісні, мав ще й талант прекрасного вихователя, педагога, композитора, умів організувати навколо себе шанувальників народного мистецтва – це був "народний" музикант. Його учень, відомий хоровий диригент, Народний артист України Євген Кухарець, був головним диригентом Черкаського народного хору, композитором, аранжувальником народних пісень, а в інструментальному ансамблі Петра Степанюка розпочав грою на гармошці, де Петро Наумович прищепив любов до народної пісні молодому музиканту на все життя. Петро Степанюк написав багато власних пісень, зокрема, на слова Василя Попенка "Пісня про Дубровицю", Володимира Жигуна "Поліський край", "Площа повстання", та пісню на слова відомого поета Миколи Сингаївського "Синові в дорогу", яку співає вся Дубровиччина.

Петро Степанюк вболівав за народні пісні, розуміючи необхідність їх збереження для нащадків, постійно записував і популяризував усіма засобами. Пісні в його обробках звучали і звучать у репертуарах багатьох художніх колективів. Він завжди сприяв фольклорним експедиціям з Рівного, Києва, Москви, щоб зберегти якнайбільше перлин народної душі. Помер талановитий музикант і фольклорист у 1991 році.

Висновки. Таким чином, підсумовуючи вище сказане, можна ствердити, що традиційна народнопісенна культура села Кураш і сусідніх сіл Дубровицького району Рівненської області є невід'ємним пластом поліської музичної культури та національної традиції загалом. Кращі зразки фольклору, записані Петром Степанюком, є золотим фондом на обласному та Українському радіо і телебаченні, в репертуарах колективів Поліського краю.

Література

1. Гладка Н. Пісня чарує серця // Поліський маяк. – Дубровиця. – 1980. – 1 січня.
2. Дацков А. Він завше зичив людям добра // Етнокультурна спадщина Рівненського Полісся: матеріали комплексних наукових експедицій Рівненського

фольклорно-етнографічного товариства. – Вип. III / Упор. В. Ковальчук. – Рівне, 2003. – С. 125-127.

3. Дем'янчук Г., Столярчук Б. Шукач народних талантів // Мелодії душі. – Рівне, 1993. – С. 34-36.

4. Жук І. Народної пісні високий політ // Поліський маяк. – 1988. – 26 квітня.

5. Коваленко С. Любов, пронесена крізь роки // Поліський маяк. – Дубровиця. – 1981. – 10 листопада.

6. Рябунець В. Пісня – доля його // Червоний прапор. – 1990. – 8 квітня.

7. Столярчук Б. Петро Степанюк – музикант, фольклорист // Дубровиці – 1000 років: Зб. матеріалів наук.-краєзнавчої конф., присвяченої 1000-річчю першої писемної згадки про м. Дубровицю, проведеної 16-17 вересня 2005 року. – Рівне, 2005. – С. 100-101.

8. Столярчук Б. Митці Рівненщини. Енциклопедичний довідник. – Рівне. – 1997. – С. 399.

9. Столярчук Б. Митці Рівненщини. Енциклопедичний довідник. Видання друге, доповнене й перероблене. – Рівне, О. Зень, 2011. – С. 314-315.

10. Шевчук С. З магусиної пісні // Червоний прапор. – 1985. – 9 жовтня.

УДК 392.51/.81:[642.4+664.661.21](477.43)(045)

Ускова А.

ОБРЯД ВИПІКАННЯ ВЕСІЛЬНОГО КОРОВАЮ У СЕЛІ КОЛОМ'Є СЛАВУТСЬКОГО РАЙОНУ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ

Анотація. На основі експедиційно-польових матеріалів, власно зібраних авторкою у 2016-2017 роках охарактеризовано особливості обряду випікання короваю у селі Колом'є та відібрані найкращі нотні зразки пісень, що його супроводжували.

Ключові слова: село Колом'є, весілля, коровай, обряд, пісні.

Аннотация. На основе экспедиционно-полевых материалов, собственно собранных автором в 2016-2017 годах охарактеризованы особенности обряда выпекания каравай в селе Коломье и отобраны лучшие нотные образцы песен, которые его сопровождали.

Ключевые слова: село Коломье, свадьба, каравай, обряд, песни.

Annotation. On the basis of expedition-field materials, collected by the author in 2016-2017, features of the rye baking ceremony in Kolomye village were characterized and the best musical samples of the songs accompanying him were selected.

Keywords: village Kolomye, wedding, korea, rite, songs.

Постановка проблеми. Дослідження регіональної специфіки весільної обрядовості становить великий інтерес для багатьох науковців. Вагомий внесок у дослідження весілля окремих регіонів та адміністративних одиниць України зробили З. Доленга-Ходаковський, М. Максимович, П. Чу-

Наукове видання

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 4

Відповідальні за випуск
Сверлюк Ярослав Васильович
Шевчук Степан Іванович

Технічний редактор
Віталій Власюк

*Редакційна колегія не завжди поділяє погляди авторів,
висвітлені у збірнику.
За достовірність фактів, точність цитат та можливі помилки
повну відповідальність несуть автори опублікованих матеріалів.*

Підписано до друку 23.03.2017 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсет.
Гарнітура «Times». Друк офсет. Ум. друк. арк. 23,02. Наклад 100 пр. Зам. 18.
Видавництво «Волинські обереги».
33028 м. Рівне, вул. 16 Липня, 38; тел./факс: (0362) 62-03-97;
e-mail: oberegi97@ukr.net

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єкта
видавничої справи ДК № 270 від 07.12.2000 р.

Надруковано у друкарні видавництва «Волинські обереги».